

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26324>

Özet

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği (MİÖ) Kısa Formu, bireylerin İslam dinine yönelik ibadet ve inanç düzeylerini ölçmek amacıyla Ahmet Akın ve Ayşe Yanlız (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış bir ölçektir. Ölçek, dindarlığın hem bireysel hem de toplumsal boyutları ele alan 2 alt boyut ve toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, özellikle psikoloji ve din sosyolojisi alanlarında dindarlık düzeyini hızlı ve güvenilir bir şekilde değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu kısa formun geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu ve yüksek psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçek, 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılarak yanıtlanmaktadır (1= kesinlikle katılmıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği, Kısa Form, Dindarlık, İnanç, İbadet, Psikometri, Uyarılma, Cronbach Alfa, Ölçek Geliştirme

Yazarlar

Ahmet Akın, Ayşe Yanlız

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin Müslümanlık inancına ve bu inanç çerçevesinde gerçekleştirdikleri ibadet pratiklerine ne ölçüde bağlı oldukları ve bunları ne sıklıkla yerine getirdiklerini saptamaktır. Bu kısa form, özellikle geniş örneklemelerde veya zaman kısıtlı araştırmalarda dindarlık düzeyini ölçmek için pratik ve geçerli bir alternatif sunmak üzere geliştirilmiştir.

Ölçek, dindarlığın yalnızca kişisel deneyimlerle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda toplumsal yaşam ve etkileşimlerle de ilgili olduğunu varsayarak, bu iki farklı boyutu ayrıştırarak ölçmeyi hedefler. Bu sayede araştırmacılar, dindarlığın farklı tezahürlerini daha detaylı inceleme fırsatı bulurlar.

Yapı

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği, dindarlık yapısını ölçmek için kullanılan psikometrik bir araçtır. Ölçek, teorik olarak dindarlığın iki ana bileşenini temsil eden 2 alt boyuttan oluşmaktadır:

Bireysel Alanla İlgili İnanç ve İbadetler Alt Boyutu

Toplumsal Alanla İlgili İnanç ve İbadetler Alt Boyutu

Ölçek toplamda 11 maddeden oluşmakta olup, her bir madde katılımcının ilgili inanç veya ibadet pratiğine yönelik tutumunu veya sıklığını 5 dereceli Likert tipi bir yanıt formatında değerlendirir. Bu iki faktörlü yapı, bireyin manevi yaşamındaki içsel ve dâhâsal yönelimleri başarıyla bir şekilde ayrıtırmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiş ve modelin Türk örnekleminde iyi bir uyum sağladığı tespit edilmiştir. Elde edilen uyum indeksleri, iki faktörlü modelin verilerle tutarlı olduğunu göstermektedir:

Ki-kare değeri (χ^2): 53.97 (sd= 25)

RMSEA (Yaklaşık Hata Karekökünün Ortalaması): .092

NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi): .96

NNFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi): .97

CFI (Karşılaştırılabilir Uyum İndeksi): .98

IFI (Artmış Uyum İndeksi): .98

GFI (Yıllık Uyum İndeksi): .92

SRMR (Standartlaştırılmış Kök Ortalama Kare Kalıntıları): .047 ve .053 (farklı raporlamalar)

Bu uyum indeksleri, özellikle CFI, IFI ve GFI değerlerinin yüksek olması (.90 üzeri), ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle güçlü bir şekilde desteklendiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, ölçek maddelerinin faktör yükleri .67 ile .90 arasında değişmekte olup, tüm maddelerin ilgili alt boyutlarına yüksek düzeyde katkı sağladığını göstermektedir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ise .62 ile .87 arasında değişerek maddelerin iç tutarlılığına yüksek katkı sağladığını göstermektedir.

Güvenirlilik

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değerleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Elde edilen katsayılar, ölçeğin ve alt boyutlarının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir:

Ölçeğin bütünü için Cronbach Alfa: **.91**

Toplumsal Alanla İlgili İnanç ve İbadetler Alt Boyutu için Cronbach Alfa: **.90**

Bireysel Alanla İlgili İnanç ve İbadetler Alt Boyutu için Cronbach Alfa: **.86**

Tüm alt boyutlar ve genel ölçek için .80'in üzerinde elde edilen bu güvenirlik katsayıları, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini ve psikometrik açıdan sağlam olduğunu ortaya koymaktadır. Bu

sonuçlar, ölçeğin araştırmalarda güvenle kullanılabilmesini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliği, iki faktörlü karesel formun test edilmesi amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonuçları, 11 maddenin iki ayrı ancak ilişkili faktöre (Bireysel ve Toplumsal Alanlar) ayrıldığını desteklemiştir.

Modelin uyum indeksleri (özellikle CFI ve GFI değerlerinin .90'ın üzerinde olması), iki faktörlü yapının teorik beklentilerle mükemmel bir uyum sergilediğini göstermiştir. Faktör yüklerinin .67 ile .90 arasında değişmesi, her bir maddenin kendi faktörünü güçlü bir şekilde temsil ettiğini ve faktör yapısının sağlam olduğunu desteklediğini kanıtlamıştır. Bu bulgular, ölçeğin dindarlık kavramının çok boyutlu doğasını başarıyla bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarılma (Karesel Form)

Format: Öz Bildirim Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Genel Popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışması Türkiye'de, genellikle üniversite öğrencileri veya genel yetişkin örneklemi üzerinde yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= kesinlikle katılmıyorum). Yüksek puanlar, yüksek düzeyde ibadet ve inanç bağlamında ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Din Psikolojisi, İslami Çalışmalar, Karesel Ölçek, Dindarlık Ölçümü, Psikometrik Özellikler, Faktör Yapısı, RMSEA

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir.

İletişim E-posta Adresi: ahmet.akin@medeniyet.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ahmet Akın)

Yazın Adresi: İstanbul Medeniyet Üniversitesi (Tahmini Affiliasyon)

Özinler, Ücret ve Test Yolu

Özinler: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir.

Test Yolu: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması 2015 yılında yayınlanmıştır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [muslumanlik-ibadet-ve-inanc-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Akın, A. ve Yanlız, A. (2015). Müslümanlık ibadet ve inanç ölçeği kısa formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 15(1), 235-242.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: [dinbilimleri.com](#)

Müslümanlık İbadet ve İnanç Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğin maddeleri orijinal kaynak metinde sağlanmamıştır. Ancak, ölçeğin toplam 2 alt boyut ve 11 maddeden oluştuğu bilinmektedir. Maddelerin tam içeriği için yukarıda belirtilen kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.